

3. Ляшенко Н.В. Причини виникнення, функції та вплив кризових явищ на управління підприємством. *Ефективна економіка*. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=958>

4. Плікус І.Й. Інструментарій антикризового управління: проблемні питання застосування. *Молодий вчений*. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/1145/1110>

5. Портна О. В., Єршова Н. Ю., Юр'єва І. А. Антикризове управління підприємством: навчальний посібник. Львів: Магнолія 2006. 2019. 283 с.

6. Смерічевський С.Ф., Кривов'язюк І.В. Антикризове управління підприємством: навчальний посібник. Київ: Видавничий дім «Кондор». 2020. 396 с.

7. Євась Т.В. Вацак Г.А., Гончар Т.П. Антикризовий менеджмент підприємства та забезпечення його ефективності. *Подільський науковий вісник*. №2. 2022. С. 34-39

Чорна Л.О., доктор економічних наук,
професор, професор кафедри бізнесу і права,
Вінницький соціально-економічний інститут
університету «Україна»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7142-4597>

Євась Т.В., старший викладач
кафедри бізнесу і права,
Вінницький соціально-економічний інститут
університету «Україна»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9637-7341>

Мельничук Ю.М., здобувач 4-го року
підготовки, спеціальність «Менеджмент»
Вінницький соціально-економічний інститут
університету «Україна»

DOI: <https://doi.org/10.58521/2521-1390-2023-25-11>

СУТНІСТЬ, ЗАВДАННЯ, ПРИНЦИПИ ТА ЕТАПИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ ПІДПРИЄМСТВА

THE ESSENCE, TASKS, PRINCIPLES AND STAGES OF MANAGEMENT OF THE FINANCIAL STATE OF THE ENTERPRISE

Анотація. У статті досліджено сутність та необхідність управління фінансовим станом підприємства. Визначено мету та завдання управління фінансовим станом. Досліджено принципи здійснення управління фінансовим станом підприємства. Розглянуто послідовність етапів процесу управління фінансовим станом.

Ключові слова: фінансовий стан, фінансові ресурси, управління фінансовим станом підприємства, фінансовий менеджмент, управління фінансами.

Abstract. The article examines the essence and necessity of managing the financial state of the enterprise. The purpose and task of managing the financial situation are determined. The principles of managing the financial state of the enterprise have been studied. The sequence of stages of the financial management process are considered.

Key words: financial condition, financial resources, management of the financial condition of the enterprise, financial management, financial management.

Постановка проблеми. В сучасних нестабільних умовах господарювання значно посилюється негативний вплив факторів зовнішнього і внутрішнього середовища на ефективність діяльності підприємства, і в тому числі, на його фінансовий стан, що визначає забезпеченість фінансовими ресурсами, які необхідні організації для успішного виробничо-комерційного розвитку. Ключовою умовою забезпечення такого розвитку є здійснення якісного управління фінансовим станом підприємства, що дозволить йому досягти фінансової стабільності, платоспроможності, ліквідності та фінансової незалежності. Тому сьогодні важливого значення набуває подальше дослідження теоретично-практичних аспектів управління фінансовим станом підприємства, особливо з врахуванням невизначеності та ризиковості реалій сьогодення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним та практичним аспектам управління фінансовим станом підприємства присвячені дослідження багатьох науковців. Зокрема, таких авторів, як: Аліновська Г.Я., Бондар Ю.А., Бровко Л.І., Висоцька І.Б., Гриценко Т.В., Демчук В.О., Єрошкін К.А., Карачова К.А., Куцай Н.С., Левкович О.В., Наливайко Л.В., Пахомова В.І., Поддєрьогін А.М., Сіліна І.В., Хацер М.В. та інші. Проте на актуальним залишається необхідність подальшого вдосконалення засад управління фінансовим станом підприємства, що дозволить досягти високих результатів функціонування за складних умов діяльності.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження сутності та завдань управління фінансовим станом підприємства, обґрунтування принципів та визначення послідовності етапів його проведення.

Виклад основного матеріалу. Аналіз наукової літератури свідчить, що при визначенні поняття «управління фінансовим станом підприємства» дослідники використовують такі терміни, як: «фінансове управління», «управління фінансами», «фінансовий менеджмент» та «управління фінансовою діяльністю підприємства» (табл. 1).

Трактування сутності поняття «управління фінансовим станом підприємства»

Автори	Визначення
Поддерьогін А.М.	Фінансове управління – процес управління формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів суб'єкта господарювання та оптимізації обороту його грошових коштів [7]
Аніловська Г.Я. Висоцька І.Б.	Управління фінансами (фінансовий менеджмент) - полягає в ефективному використанні фінансового механізму для досягнення стратегічних і тактичних цілей виробництва. Складовими фінансового механізму є фінансові методи, фінансові важелі, нормативно правове забезпечення, інформаційне забезпечення [1]
Бондар Ю.А. Єрошкін К.А.	Управління фінансовою діяльністю підприємства - являє собою систему прийняття рішень щодо управління функціональними підсистемами фінансової діяльності підприємства в розрізі основних її напрямів, пов'язаних із формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів, пошуком і мобілізацією джерел коштів із метою максимізації ринкової вартості підприємства [2, с. 87]
Куцай Н.С. Демчук В.О.	Управління фінансовим станом – це процес впливу на організацію з використанням різних фінансових механізмів (фінансових методів, фінансових важелів, нормативно правового забезпечення та інформаційного забезпечення) для розробки та досягнення стратегічних цілей підприємства [5, с. 94]
Карачова К.А. Наливайко Л.В.	Управління фінансовим станом - спрямування фінансових показників підприємства на досягнення нормативів, стійкого рівня збалансованості, стійкого функціонування та підвищення або утримання поставлених задач протягом усієї господарської діяльності підприємства [4, с. 126]
Сіліна І.В. Хацер М.В.	Управління фінансовим станом підприємства — це складний процес, що потребує постійного впливу суб'єктів на об'єкт фінансового управління за допомогою певної системи методів і технічних засобів з використанням особливої технології для досягнення забезпечення підприємства фінансовими ресурсами, необхідними для його нормальної фінансово-господарської діяльності, доцільності й ефективності розміщення і використання фінансових ресурсів, фінансових взаємовідносин з іншими суб'єктами господарювання, платоспроможності та фінансової стійкості з метою підвищення ефективності функціонування суб'єкта підприємницької діяльності, а також визначення напрямків його розвитку у короткостроковій та довго строковій перспектив [8, с. 87]

Джерело: складено авторами на основі [1; 2; 4; 5; 7; 8]

Головна мета управління фінансовим станом підприємства полягає у прийнятті управлінських рішень що відносяться до визначення засобів формування та найефективнішого використання фінансового потенціалу господарства, що є підґрунтям для здійснення високих темпів економічного зростання підприємства у поточному та перспективному періодах та максимізації ринкової вартості [3, с. 465].

Виходячи із мети, основними завданнями управління фінансовим станом підприємства є:

- дослідження рентабельності та фінансової стійкості підприємства;
- дослідження ефективності використання майна;
- оцінка динаміки, стану ліквідності та платоспроможності;
- аналіз ділової активності підприємства;
- визначення ефективності використання фінансових ресурсів;
- розроблення заходів, спрямованих на покращення отриманих показників [5, с. 94]

У табл. 2 наведено основні принципи, на яких повинно базуватися управління фінансовим станом підприємства.

Таблиця 2

Принципи управління фінансовим станом підприємства

Принцип	Зміст
Поєднання із сукупною системою управління всім підприємством	Управлінські рішення, незалежно від того в якій області діяльності підприємства вони були сформульовані і використані, матимуть опосередкований вплив на формування грошових потоків та фінансових показників діяльності.
Цілісний характер прийняття управлінських рішень	Усі прийняті управлінські рішення, щодо формування, перерозподілу і витрачання фінансових ресурсів і організації грошового обороту підприємства, частково або повністю впливають на підсумки фінансової діяльності.
Високий управлінський динамізм	Високий рівень динамізму враховує мінливість факторів зовнішнього середовища, матеріальних ресурсів, форм організації виробничої та інших видів діяльності, а також параметрів економіки країни та змінність законодавства.
Різноманітність підходів до прийняття індивідуальних управлінських рішень	Приймаючи певне управлінське рішення у галузі фінансового управління, необхідно враховувати альтернативні можливості дій.
Зосередження на стратегічних цілях розвитку бізнесу	Ефективні напрями управлінських рішень у галузі фінансової діяльності підприємства, які зараз досліджуються, не можуть бути реалізовані, якщо вони суперечать цілям підприємства та іншим планам його розвитку.

Джерело: складено авторами на основі [6]

Процес управління фінансовим станом підприємства передбачає послідовне виконання конкретних етапів, що охоплюють значні напрямки роботи: від визначення мети та об'єкту аналізу до складання висновків та пропозиції.

Виділяють наступні етапи здійснення управління фінансовим станом підприємства:

1) підготовчий етап: охоплює роботи організаційного характеру, що гарантують достатню глибину та оперативність. Цей етап передбачає:

- визначення мети та об'єкту аналізу;

- вивчення інформаційних матеріалів відібраного об'єкта;
- складання плану аналізу і графіку його проведення.

2) аналітичний етап: розпочинається з перевірки інформації, яку планується використовувати в аналізі на її правдивість та повноту і завершується процесом обробки даних. Цей етап містить:

- збір та перевірку правдивості інформації;
- накопичення необхідної інформації;
- обробку даних та формування аналітичних таблиць;
- порівняння показників базисного року з попередніми;
- визначення відхилень та їх причин;
- виявлення резервів поліпшення фінансових показників.

3) завершальний етап: полягає в узагальненні отриманих даних, обґрунтуванні управлінських рішень, які спрямовані на поліпшення фінансового стану підприємства. На цьому етапі проводиться:

- підведення підсумкової оцінки аналізу;
- формування висновків і пропозицій відносно мети та завдань аналізу;
- розроблення заходів щодо усунення недоліків, підвищення ефективності використання резервів;
- доведення результатів до зацікавлених осіб;
- контроль за виконанням рішень, прийнятих за результатом аналізу [5, с. 95-96].

Таким чином, для забезпечення ефективного управління фінансовим станом підприємства актуальним є створення адаптивної системи фінансового менеджменту, що має являти собою гнучку систему принципів і методів розробки, обґрунтування, прийняття та реалізації управлінських рішень з питань формування, розподілу і використання фінансових ресурсів підприємства, контролю за реалізацією цих рішень [9, с. 88].

Висновки. Дослідивши теоретичні аспекти управління фінансовим станом, можна зробити висновок, що воно є важливим компонентом фінансового менеджменту та загальної системи управління підприємством. Управління фінансовим станом підприємства являє собою складний процес, який містить визначені мету, завдання, принципи та етапи, на яких ґрунтується прийняття та реалізація управлінських рішень щодо забезпечення підприємства фінансовими ресурсами, необхідними для його нормальної фінансово-господарської діяльності та досягнення тактичних і стратегічних цілей розвитку підприємства.

Список використаних джерел

1. Аліновська Г.Я. Фінанси підприємств : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2018. 440 с.
2. Бондар Ю.А., Єрошкін К.А. Теоретичні аспекти управління фінансовою діяльністю підприємства. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Вип. 55-1. С. 83-86. URL : http://bses.in.ua/journals/2020/55_1_2020/15.pdf

3. Гриценко Т.В., Бровко Л.І. Теоретичні та практичні аспекти управління фінансовим станом підприємства в сучасних умовах. *Молодий вчений*. 2018. №9 (61). С. 465-469. URL: [file:///C:/Users/www/Downloads/molv_2018_9\(2\)_44.pdf](file:///C:/Users/www/Downloads/molv_2018_9(2)_44.pdf)
4. Карачова К.А., Наливайко Л.В. Сутність та особливості управління фінансовим станом підприємства. *Економічний аналіз*. 2016. №2. Том 23. С. 126-130. URL: <file:///C:/Users/www/Downloads/1051-5439-1-PB.pdf>
5. Куцай Н.С., Демчук В.О. Сутність, задачі та етапи управління фінансовим станом підприємства. *Modern Economic*. 2021. № 25. С. 92-97. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/25-2021/kutsay.pdf>
6. Левкович О.В., Пахомова В.І. Управління фінансовим станом підприємств молочної галузі України. *Ефективна економіка*. 2020. №10. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2020/61.pdf
7. Поддєрьогін А.М. Фінансовий менеджмент: підручник Київ : КНЕУ, 2005. 536 с.
8. Сіліна І.В., Хацер М.В. Управління фінансовим станом підприємства в умовах кризи. *Економіка та держава*. 2015. №11. С. 86-88. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/11_2015/22.pdf
9. Ткаченко М.І., Євась Т.В., Свідерська У.Ю. Фінансовий менеджмент підприємства в умовах невизначеності. *Подільський науковий вісник*. 2018. №3. С. 82-88. URL: https://pny.in.ua/images/Magazine/3_2018/2/Tkachenko_vas.pdf
10. Омельченко О.В., Швед В.В., Штифлюк В.В. Про деякі питання оцінки фінансового стану підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2022. № 68. С. 145-150
11. Швед В.В., Дробязко О.О. Фінансове планування на підприємствах. *Подільський науковий вісник*. 2017. №1. С. 46-49